СВОБОДА
LIBERTY

ЧАСОПИСЬ ДЛЯ РУСКОГО НАРОДА ВЪ АМЕРИЦѢ И ОРГАНЪ „РУСКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА".

Рôкъ IV. | Шамокінъ, Па. Четвергъ 19-го Марця 1896. | Число 12

Календарь.

Марець.		
19	Ч.	Василія, Ефрема, Евгенія
20	П.	Теофилакта преп.
21	С.	40 муч. въ сев. озерѣ
22	Н.	5. ПОСТУ. Кодрада. Канр.
23	П.	Софронія патріархи
24	В.	Теофана, Григорія Дв.
25	С.	Перенесене мощ. Никифора

Змѣстъ.

Вôдъ Редакціи.

Подаемо понизше имена нашихъ аґентôвъ, котрѣ мають право коллектовати грошѣ за „Свободу" и записувати новыхъ предплатниковъ. Просимо нашихъ читателѣвъ вôдноситись до сихъ людей зъ повнымъ довѣріемъ, понеже они выступають въ имени Редакціи.

Понеже годѣ всѣмъ вôдповѣдати листовно, мы завели переписку Редакціи и Администраціи и всякѣ вôдповѣди знайдуть нашѣ предплатники въ той рубрицѣ, котра все буде умѣщена на третôй сторонѣ.

Аґентами „Свободы" суть:

Асафатъ Дзьобко, Shamokin, Pa.

Кость Кобанъ, Olyphant, Pa.

Вікторъ Гладикъ, Mayfield, Pa.

Стефанъ Шиманьскій, Mt. Carmel, Pa.

Иванъ Проґонъ, Yonkers, N. Y.

Игнатій Горбаль, Derby, Conn.

Іосифъ Коваль, Shenandoah, Pa.

Дмитро Ванько, Ansonia, Conn.

Вôдъ Выдѣлу тов. „Союзъ".

Всѣмъ намъ звѣсне наше руске, робôтниче, спомагаюче товариство „Союзъ". — Мы даемо **500 дол. посмертного** и приймаемо тыхъ членôвъ, що належали до другихъ товариствъ **безъ вступного.** Треба тôлько заслати грошѣ до касіера: George Chylak, Olyphant, Pa. и повѣдомити секретя:

Rev. Nestor Dmytriw, Mt. Carmel, Pa., а вже еси чоловѣче забезпеченый на вчпадокъ смерти. Вже твоя жѣнка и дѣти не плачуть и не нарѣкають на недбалого батька.

Понеже нашѣ члены не мають въ статутахъ написано, що „Союзъ" дае посмертного не 400, але 500 дол. а богато членôвъ вôдзывае ся до насъ, щобъ статутъ такій имъ прислати, въ котрôмъ бы було написано, що „Союзъ" дае посмертного 500 дол. — Выдѣлъ всѣмъ постарае ся о новѣ статуты, заявляе сею дорогою своимъ членамъ, що „Союзъ" вôдъ 5. липня 1895 року порѣшивъ платити посмертне не 400, але 500 дол. Наіжежь то заявлене выстарчить нашимъ членамъ, нимъ выготовить ся новый статутъ. Пригадуемо такожъ нашимъ членамъ, що они мають право доставати „Свободу" за **одного доляра** на рôкъ. Просимо всѣхъ членôвъ, щобъ точно платили свои вкладки мѣсячнѣ, щобъ мы могли точно предкладати мѣсячне справоздане касове, тай щобъ на выпадокъ смерти члена Выдѣлъ всейчасъ мôгъ бодай одну слезу отерти бѣднôй вдовѣ и осироченымъ дѣтямъ.

Иванъ Глова
предсѣдатель.
Несторъ Дмитрôвъ
секретарь.

СПРАВЫ „СОЮЗА"

Посвѣдчене.

Руско-народна организація „Союзъ", котрого касіеромъ есть Юрій Хилякъ, выплатила менѣ два сто пятьдесять дол. ($250.00), яко посмертну запомогу по моей женѣ Аннѣ Бойко.

Якъ довго ще будете вѣдкладати вступити до „Союза?" Въ якой бѣдѣ я находивъ ся, то знають люде зъ Олифанту — если-бы не „Союзъ" — що було-бы зо мною днесь? — Тому раджу всѣмъ вступати до „Союза" и то не вѣдкладати, бо нѣхто не знае хто буде „next". Я ото складаю подяку всѣмъ членамъ „Союза".

Иванъ Бойко.
Олифантъ, Па. Марта 9. 96.
Даніилъ Михальскій,
секретарь Братства св. Ивана Крестителя.

Приступили слѣдуючі нові члены:

ST. LOUIS, MO.

	Число въ гол. книзѣ:
1. Клемовскій Данило	307
2. Качмарчикъ Яковъ	307
3. Качмарчикъ Иванъ	308
AUDENRID, PA.	
4. Гула Петро	308
5. Соковъ Семанъ	309
EDWARDSDALLE, PA.	
6. Лазорищакъ Стеф.	309
MT. CARMEL, PA.	
7. Деймутъ Иванъ	310
JERSEY CITY, N. J.	
8. Медвѣдь Михайло	310
SHAMOKIN, PA.	
9. Городцакъ Кондратъ	
10. Лазорикъ Михаилъ	
11. Габура Никифоръ	
12. Гуменікъ Иванъ	
13. Дзюмбелякъ Тимко	
14. Конда Григорій	

Несторъ Дмитрôвъ
секретарь.

Шамокінъ 19. марця.

Чимъ бôльше приглядаемось житю другихъ народôвъ въ Америцѣ, тымъ бôльше познаемо ихъ организацію и лучность зъ батьковщиною, тымъ бôльше и докладнѣйше бачимо нашу немочь, такъ у насъ самыхъ, якъ и пôдъ взглядомъ нашои лучности зъ батьковщиною. Критика власна не мае на цѣли убити, або знеохотити силы животнѣ въ народѣ, противно, она повинна вôдсвѣжати тѣ силы, що дрѣмають посередь неприхильныхъ обставинъ политично економічныхъ. — Пôдъ взглядомъ организаційнымъ мы и въ Галичинѣ и въ Америцѣ заняли послѣдне мѣсце. Въ Галичинѣ до теперь не стала нѣ одна партія на выжинѣ партіи политичнои. Для-чого? Мы розбирати не будемо. Часть своихъ политично и національно незрѣлыхъ сыновъ перекинули Галичане и Угорскій Русины за океанъ, а перекинули ихъ такъ розумно, якъ розумно оний всяку роботу у себе дома роблять. Горячка еміграційна, рѣчь не нова. Уже передъ 20 роками понялась она зъ Галичины до Спол. Державъ пôвнôч. Америки. А чи котра новажнѣйша руска часопись, чи котре товариство политичне въ Галичинѣ подумало надъ тымъ, щобъ надати тому рухови розумный напрямъ, щобъ уняти его въ потрѣбнѣ опѣку, щобъ завести народу контролю надъ тыми нещастными сынами, що покидають рôдну стрѣху и далеко за моремъ глядають хлѣба? Чишь непростимый се народный грѣхъ высылати на погибель народну своихъ рôдныхъ сыновъ, ту найлѣпшу силу, той корень житя народного? Бракъ опѣки надъ нашими еміґрантами до Сп. Державъ — се стара историія. Нашѣ патріоты въ Галичинѣ вже неначебъ звыкли до сего, якъ Русинъ въ загалѣ дуже скоро до всего привикае. Бракъ опѣки надъ еміґрантами нашими въ старôмъ краю вôдбивъ ся консеквентно на нашôмъ народнôмъ житю въ Америцѣ. Не згадуемо про давнѣ часы, але нынѣ навѣть читаючи справоздане бюра еміґраційного за 1895 рôкъ не знаходимо нѣгде Русинôвъ. Въ тôмъ роцѣ прійшло до Америки 13.470 Австріякôвъ, Галичанъ 7197. Въ тôмъ числѣ Поляковъ 291. Про Русинôвъ зъ Галичины анѣ згадки. Дежь подѣлись они? А прецѣ маемо живѣ доказы, що нашѣ люде, переважно зъ Лемковщины громадно еміґрують до Сп. Державъ! Тота опѣка, тота розумна робота вôдбилась и на нашôй организаційнôй роботѣ въ Америцѣ. Оба товариства нашѣ числять лише понадъ 4000 членôвъ, а Русинôвъ, пôсля припущень, рахують близько 200.000. Якимъ способомъ ихъ шукати, де ихъ шукати, то вже немала штука. А все то причина тому: бракъ организаціи еміґраційнои на мѣсци, на батьковщинѣ. Не тôлько такъ бувало, оно такъ веде ся и по нынѣшный день. Велико-державнымъ мужамъ нашимъ, товариствамъ політичнымъ, часописямъ, анѣ въ головѣ, що якійсь тамъ Русины еміґрують до Спол. Державъ. Тымъ великимъ патріотамъ, що такъ красно декламують про любовь до народу, анѣ не въ гадцѣ з-организовати бодай въ части еміґрацію до Бразиліи. Крôмъ вже фактôвъ доконшеныхъ, що тôлько, а тôлько сотокъ родинъ повандровало на погибель, нѣчого бôльше въ часописяхъ не находимо. Нѣ одного здорового проекту, нѣ комітету въ той такъ важнôй справѣ. Словомъ: нѣчого, крôмъ нарѣканя на щербату долю — мачуху.

Русинъ то вже зъ природы лѣрикъ, а той лѣризмъ его то вже справдѣ дѣдôвска лѣра. Придивѣмъ ся еміґраціи до Бразиліи? Народъ плыве величезною струею. Полякамъ се на руку, а вслѣдъ за тымъ и правительству. Поляки высылають своихъ опѣкунôвъ нашому народови въ особахъ польскихъ ксьондзôвъ и другихъ патріотникôвъ. Дежь подѣлось наше исторично-патріотичне священьство? Дежь подѣлись тотѣ молодѣ люде, що ще не давно въ мурахъ семинарицкихъ одушевляли ся высокими идеями, мовлявъ: пожертвованемъ для добра народу? Чижь вже суспôльность руска такъ низько морально упала, що не въ силѣ здобутись на кôлькохъ своихъ сынôвъ, котрѣ бы долю и недолю схотѣли дѣлити зъ бѣднымъ народомъ? Дежь тѣ священники, що чванять ся бути кость вôдъ кости, кровь зъ крови того бѣдного народу? Що роблять консистори? Тѣ патентованѣ патріотники, тѣ помазанѣ проводарѣ народу? Де подѣлись тѣ патріоты высокоученѣ, що изъ-за зеленого столика кують долю Руси? На всѣ тотѣ пытаня одна вôдповѣдь: мы рабы, холопы, мы темнота зъ котрою нѣхто въ свѣтѣ не може числити ся.

— Если проявивъ ся у насъ якійсь рухъ зъ европейскою закраскою, то въ тôмъ руху грають ролю зовсѣмъ молодѣ люде. Двохъ молодыхъ академикôвъ: Любомиръ Рожаньскій и Левъ Турбацкій, отсе вже и всѣ Русины, що заинтересовались на серіо справою еміґраційною. Чижь на тыхъ двохъ людяхъ, лишеныхъ всякои пôдмоги матеріяльнои, може полягати цѣла такъ тяжка робота? Розбабруване по газетахъ причинъ еміґраціи, ажь знудило. — Дайте спокôй панове: еміґрація есть конечнымъ наслѣдкомъ стану економічного и политичного певного народу. Для Галичины спеціяльно, се спасительный выхôдъ. Отъ и все. Старайте ся радше сповнити свою патріотичну місію и не дайте згинути въ дорозѣ тому народови, а на мѣсци забеспечѣть его національну екзистенцію, щобъ вôдтакъ зновь не плакалисьте на Полякôвъ, тай на рядъ. Зъ усеи до теперь роботы организаційно-еміґраційнои заповѣдаесь розумною акція, котру веде Д-ръ Олеськôвъ. Якъ заповѣдае вôнъ въ часописяхъ, що около 20. марця мае выеміґровати кôлькадесять родинъ до Канады въ супроводѣ одного священника и свѣтского интеліґентного чоловѣка, що бувавъ въ Америцѣ и знае англійску бесѣду.

Ажь лячно стае, якъ поглянути на нашу вузку, криву стежку по котрôй мы шкандыбаемо. Наше виховане народне таке кушляве, таке здеморалізоване, що ажь страхъ проймае, якъ подумаесь, яка робота выйде зъ кузнѣ такихъ робôтникôвъ. А ту, якъ на глумъ кричить еще патріотъ: „Намъ не дивитись нѣ на Нѣмцѣвъ, нѣ Англікôвъ, у насъ мусить бути все ширше и высше!"

(Продовжене на другôй сторонѣ.)

ОБРАЗКИ ЗЪ АМЕРИКИ.

I.

Дня 4-го Октября 1883 року завинувъ нашъ пароходъ до порту ново-йорского. Хоть то вже тринадцятый рôкъ иде вôдъ той хвилѣ, памятаю якъ бы вчера враженя великого порту по 14 дневнôй тяжкôй морскôй и бурливôй подорожи. Якось лекше стало на серцю, коли я почувъ опять землю пôдъ ногами, хоть то и не своя рôдна земля, до котрои всегда, и по лѣтахъ бурлацтва еще серце рве ся. Якась легкодушна философія заволодѣла моею душою, философія поперта аргументомъ, коли обчисливши мои финансы на американьскѣ гроши найшовъ щось около 400 долярôвъ въ своей кешени. Отъ якось то и буде! заморкотѣвъ я пôдъ носомъ, проходжаючись черезъ надпортовый Battery Place и завертаючи въ улицю Greenvich, где мавъ-емь адресъ готелю съ шумнымъ написомъ „Oesterreichisch Ungarisches Burghotel". Решткы шварцъгельберского патріотизму зъ часôвъ моеи войсковои службы попыхали мене до того „Burghotel'у", котрый державъ комічный Нѣмецъ зъ великимъ черевомъ, а маленькими очима, котрый певно для рôжницѣ вôдъ инныхъ Маерôвъ называвъ себе Lugmajer.

Той панъ Lugmajer зъ великою охотою принявъ мене до своихъ апартаментôвъ и не довго по тôмъ станула межи нами угода, що за 14 долярôвъ на тыждень достану помешкане и страву. По залагодженю тыхъ першихъ и конечныхъ прелиминарій, начавъ-емь розглядувати ся по Бурґготелю и перейшовъ-емь зъ офису до шинку (Bar room), где при барѣ запивало пиво галасуюче товариство зеленыхъ Нѣмцѣвъ. Водячи цѣкавымъ окомъ по шинковôй комнатѣ спостерѣгъ я молодця лѣтъ около 20, котрый сидѣвъ при столѣ самъ оденъ нахиленый надъ цитрою и легко пальцями водивъ по струнахъ. Надставляю уха и самъ собѣ не вѣрю, чи то сонъ, чи дуръ якій, але що разъ выразнѣйше вôдбивае ся о мои уши прекрасна наша мельодія „Якъ нôчь мя покрые"; присуваюсь близше, хватаю тоны цѣлою душою, не маю вже нѣякого сомнѣня „Зôроньки сіяють, тебе выглядають, колижь, ахъ колижь ты прійдешь", плыне солодкимъ голосомъ наша тужлива пѣсня розлюбленого молодця.

„Woher koennen Sie das Lied?" пытаю музикуса по нѣмецки.

„Aus meiner Heimath" вôдповѣдае легко склонившись.

„Або може вы зъ Галичины?" пытаю дальше вже по руски.

„А не инакше", закричавъ молодець на цѣле горло, такъ, що запиваючи при барѣ Нѣмцѣ пообертались въ нашу сторону.

Що довго оповѣдати, если двое дѣтей однои и тои самои землѣ найдуть ся припадкомъ о 3000 миль далеко вôдъ своеи вôтчины за моремъ, то и дружба скора. За двѣ години познакомилисьмо ся и подружили скорше, якъ бы при иншихъ обставинахъ за два роки, при чѣмъ много ся причинило вино пана Lugmajer'а, котрый не успѣвъ такъ скоро наповняти шклянки, якъ скоро мы ихъ выпорожняли на наше взаимне здоровля.

Вôдъ той хвилѣ я и мôй новый другъ, Іосифъ му було имя, злучилисьмо ся якъ два Сіямскѣ братя, спалисьмо разомъ, ѣли и пили, а шли за двайцять Сіямчикôвъ. И добре намъ було и весело въ купѣ, поки въ ужасный способъ не начавъ кôнчити ся запасъ грошей nervus rerum. Дармо радилисьмо день и нôчь надъ такою дурницею, якъ бы то найскорше зôстати миліонерами и перестати вже разъ журити ся такою глупою квестією, що будемъ завтра ѣсти, пити, въ чѣмъ ходити и подôбными прозаичными рѣчами, котрѣ такъ потрѣбнѣ до удержаня житя навѣть такихъ великихъ людей, якъ насъ двохъ галицкихъ философôвъ. Але скорше намъ було выдумати perpetuum mobile, або квадратуру колеса, якъ способъ, якъ бы заробити, не скажу вже миліонъ долярôвъ, але десять центôвъ.

Въ той нашôй темрявѣ плянôвъ неудалыхъ и шаленыхъ гороскопôвъ (Іосифъ на примѣръ пропонувавъ импортъ рускихъ шапокъ на завѣсахъ и шкаповыхъ чобôтъ), помôгъ намъ практичный смыслъ грубочеревого Lugmajer'а.

„Мои панове, каже вôнъ, що то вамъ хлопотати ся о завтра, коли Іосифъ може дуже краснѣ заробити гроши. Ту въ тôмъ краю не ма чого встыдати ся. Прецѣнь вôнъ такъ прекрасно грае на цитрѣ, най вечеромъ иде вôдъ сальону до сальону, заграе кôлька кусникôвъ, а кождый охотно дасть дайму, або кводра. Но, каже дальше практичный Нѣмецъ, въ Америцѣ въ краю гумбугу треба стосовати ся до звычаю. Ту кождый музикантъ ходить и заробляе въ мундурѣ, треба щобы Іосифъ переобразивъ ся въ Тырольчика, то и може часомъ що заспѣвати по нѣмецки, прецѣнь знае тôлько студентскихъ пѣсень и йодлерôвъ".

Проектъ Нѣмця якось не припадавъ Юзкови до вкусу, але що робити? Шапки на завѣсахъ и шпаковѣ чоботы не було за що импортовати, треба volens nolens зôстати Тырольцемъ.

Менѣ проектъ Lugmajer'а не дававъ вже спати, коньче хотѣвъ-емь вже Юзка якъ найскорше вытирольцовати. На другій день рано беру его зъ собою и кажу:

„Ходижь на мѣсто, пошукаемъ тырольского мундуру".

„Бôй ся Бога", протестуе тревожнымъ голосомъ Іосифъ.

„Що ся боишь, кажу, старѣ Египтяне вѣрили въ метемпсихозу; вѣрили, що душа чоловѣка по смерти переходить въ якую нибудь звѣрину, а ты боишь ся за житя остати Тырольцемъ, встыдайся!"

Іосифъ, юнацка, душа, котрый якъ-то кажуть не боявъ ся и самому чортови заглянути въ зубы, каже:

„Маешь рацію, коли Египтяне не бояли ся, то и я не бою ся".

По довгихъ перегримаціяхъ по рôжныхъ склепахъ тандитныхъ, найшли мы въ кôнци склепъ зъ написомъ: Arabian Bazar. Властитель того етаблисменту якось менѣ дуже пригадувавъ рынокъ коломыйскій. Пытаю его въ жидôвскôмъ жаргонѣ:

„Vin wannet seid ihr?"

„Vin Kalusz!" каже здивлене жидиско позуючи въ Америцѣ на Араба.

SVOBODA
(LIBERTY.)
Weekly Paper

The only Russian political Newspaper published in this Country; circulating in all parts of the United States and Canada, wherever the Russian language is spoken.

Published at 144, South Franklin st., Shamokin, Pa. on each week by the Svoboda Publishing Co.

ADVERTISING RATES:
One inch per annum...$ 10.00
" .. Six months........ 6.00

All comunications should be addressed to:
„Svoboda“ Printing Office
144 S. Franklin, st.
Shamokin, Pa.

Предплата рôчна 2.00
До старого краю........ 3.00

Всѣ дописи и грошѣ просимо высылати пôдъ адресу:
To „Svoboda“ Printing Office
144 S. Franklin, st.
Shamokin, Pa.

Наша газета выходить що тыждня въ Четверъ.

Entered the post office at Shamokin, Pa. as second class mail matter.

УВАГА.

Хотячій приступити до „Союза“ най посылають вступне и мѣсячне до касіера:

Mr. Gr. Chylak
Olyphant Pa.

И увѣдомити секретара пôдъ адресою:

Rev. Nestor Dmytriw
Mt. Carmel, Pa.
P. O. Box. 599.

(Продовженє зô стороны першои)

На що намъ сягати бѣдными, ажь за Англійцями, котрѣ выховали собѣ ведмѣдѣвъ, якъ Cecil R'або Dr. ...литъ африканьцами своими Jameson, цѣлый свѣтъ — зачудовуѣть далеко, пôдъ по-що сягати? Подивѣмъ ся небогато Поляковъ, але очима незасторонными, безъ ненависти и злобы. Они свое дѣло роблять знаменито. Такій „Przeglad wszechpolski“ мае въ проспектѣ цѣлу Польщу на обохъ куляхъ земскихъ. Информаціи зô всѣхъ провінцій, але информаціи рѣчевѣ, не такѣ, якъ нашѣ газеты краевѣ черпають въ ряды-годы вôдъ насъ. Мовлявъ, тамъ, а тамъ вôдбуло ся величаве посвящене церкви, а тамъ знову Русины дають баль и т. ин. А про те, щобъ мы могли мати якісь зносины зъ нашими старокраевыми Редакціями, то анѣ гадки. Рѣдко котрѣ газеты хотять намъ высылати свои въ замѣнъ. Не кажемо що-деннѣ, бо за тѣ мы платимо — не жадаемо навѣть въ замѣнъ. Але такѣ, якъ „Голосъ Народу“, „Батьковщина“ и др. Тѣ товариства, котрымъ высылаемо даромъ навѣть не скажуть „спасибôгъ“, якъ-бы ся имъ належало. Се все свѣдчить о нашôй некультурности, неполітичности, о нашôй крайнôй байдужности. Навчимо ся клясично плакати и нарѣкати. Полѣземо на услуги правительства и станемо тамъ пôдлыми льокаями, або будемо пальцемъ въ чоботѣ грозили правительству и Полякамъ, а они будуть роботу свою робити и знову клясично насъ высмѣють. Оконечно ставимо такѣ постуляты до нашихъ стар. патріотôвъ.

Зô взгляду на завязки лучности нашои зъ батьковщиною и батьковщины зъ нами жадаемо: 1) щобъ Выдѣлъ політ. тов. „Народна Рада“ у Львовѣ выбравъ комітетъ, котрый-бы бувъ референтомъ справъ еміграційныхъ и навязавъ зносины зъ еміґрантами рускими въ Спол. Державъ, въ Бразиліи и въ Канадѣ.

2) Одна зъ рускихъ часописій у Львовѣ заведе специяльну рубрику пôдъ заг. „Заморска Русь“, въ котрôй буде познакомляти Русь справахъ на кольонїяхъ рускихъ въ Европѣ про... рускихъ въ Америцѣ.

ВѢСТИ ЗЪ АМЕРИКИ.

Дописи „Свободы“.

Зъ SHELTON, CONN.

Славна Редакціє!

Прошу помѣстити моихъ пару словъ, въ вашой газетѣ „Свобода“, котрѣ написавъ я тяжкою и спрацьованою рукою.

Вже вôдъ довшого часу жию въ Америцѣ, працюю на свое и мои родины удержане. Въ вôльномъ часѣ читаю въ родинномъ кружку газеты и рускѣ и польскѣ. Зъ польскихъ Дневника, „Dziennik Chicagowski“ и „Wędrowiec“, зъ рускихъ: „Амер. Русскій Вѣстникъ“ и „Свободу“.

Я не есмь противникомъ тыхъ газетъ — длячого? — въ каждой газетѣ знайде ся для чоловѣка щось цѣкавого и поучаючого. Але газета „Свобода“ зъ тыхъ всѣхъ еще найлучша, а то зъ той причины, що пише такою бесѣдою, котру каждый може легко вырозумѣти, а по друге, що доносить новины зъ нашого рôдного краю такѣ докладнѣ, якъ бы чоловѣкъ самъ тамъ бувъ и на власнѣ очи самъ видѣвъ. По трете — вказує дорогу робôтничой класѣ, якъ то собѣ тяжко запрацьованый грôшъ на старѣ лѣта, для себе, для жѣнки и для дѣточокъ своихъ заощадити. Напоминае також и рôльничого стану робôтника, якѣ то злѣ наслѣдки приносить піяньство и неморальне житє. По четверте — боронить нашу гр. кат. церкву передъ нападами шизматиковъ. Напоминае братôвъ Русиновъ, щобъ свое шановали, свое любили, свого держали ся. И я також помагаю своимъ голосомъ на якій мя стати, и якъ менѣ мôй простый розумъ диктуе.

Братя Русины! Не дайте ся звести зъ дороги, шануйте свою вѣру, щобъ вашѣ батьки въ гробѣ мали легку постѣль въ сырôй могилѣ. Працюйте, щадѣть, слухайте голосу вашихъ щирыхъ приятелѣвъ, не дайте ся лестными обѣцянками звести зъ дороги правды. Запиcуйте собѣ всѣ газету „Свободу“, котра такъ красно насъ научае, якъ мы маемо ту въ чужомъ краю жити, щобъ насъ всѣ шановали, щобъ насъ мали люде за людей.

Г. Дзядыкъ.

Зъ Олифанту.

Читаючи „Свободу“ довѣдалъ ся я, що якійсь чародѣй есть въ Шенандоа. Ну, ... правда и не перечу, але ... у насъ суть чародѣи, то сумлѣнно Вамъ кажу, що люде ... до Великодной сповѣди ... йдуть, якъ ту до одного чародѣя, такъ званого „жида“. Меншкає вôнъ въ середине мѣста.

Одного разу выбравъ ся я на крестины до кума, а що мôй кумъ хотѣвъ, щобы му музика грала — я знавъ на басахъ, то забравъ я на плечѣ басы, тай иду зъ Гаврилôмъ коло почты.

— Подиви ся! що тамъ людей — каже до мене Гаврило.

— А то що такого? чи похоронъ, чи що? Але нѣ, бо каравана не видно — кажу я и такъ идемо собѣ. Дивлю ся, а то наши рускѣ люде. Думаю собѣ, чи свято яке завтра, чи що? Але нѣ! Бо Водощѣ (Богоявленіе) ажь въ Суботу, щобы йшли по свячену воду. Коли мы зôйшли ся, пытали ся мене, де иду? Я кажу: до кума Василя басовати. — А дежь вы такъ громадно — пытаю я.

— „Та лемъ гевъ“ — было вôдповѣдь. Где то мало бути, то того я собѣ не мôгъ вытолковати. Але Гаврило ми казавъ, що до жида. — Коли я Гаврилови кажу, що то не може бути, щобы днесь ще въ Олифантѣ такѣ люде були жидовскими рабами, наймитами, лизунами то Русины! О нѣ то не може бути. Прецѣ мы ту маемо свои шторы, бучерниковъ, сальоны, погребниковъ и прч. Но я помылившъ ся богато, коли мы стояли противъ почты. Я читавъ листъ Гаврилови, що доставъ зъ краю, а праве остатній рядъ дочитую, коли вôнъ крикнувъ: А гля ся! Я поднимъ въ сторону де жида домъ стоявъ. Ту мы розстали ся: я пôшовъ до кума, а Гаврило оставъ; вôнъ мавъ праву:

Ой люде! люде! майте хоть трохи почутя людскости; пôзнайте себе, що вы люде; не будьте жидовскими наймитами. Тіи пявки руского народа высcали и высисають послѣдню каплю крови зъ нашого народу. — Въ старôмъ краю забрали все майно наше и мы мусѣли рôдню позоставити и ѣхати въ чужину за кусникомъ хлѣба. Ту прійшовши на вôльну землю повиннись мы бути людьми, а не жидовскими лизунами. Мôй сватъ такъ само ходить до жида. Ей свату! свату! знаете, що черезъ жидôвъ вы мусите ся тулати на чужинѣ. Тіи Искаріоты, кровопійцѣ роду руского, послѣдный кавалъ поля хотять вамъ вôдобрати, а вы ще имъ за тое лабы цѣлуете.

Протое зъ початкомъ св. поста идѣть до сповѣди, а вдарте ся въ грудь, що провинилисьте и обѣцюете поправу т. е. только до своихъ рускихъ промысловцѣвъ ходити. Честь всѣмъ Русинамъ — але зъ Микитами пречь!

Басѣста.

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛІТИЧНЫЙ.

Конґресъ Спол. Державъ еще не покôнчивъ зъ резолюціями дотычно Кубы. Декотрѣ сенаторы демократичнои партіи промовляють въ сенатѣ навѣть по три годины стараючись доказати, що Спол. Державы не мають права и не можуть мѣшати ся въ справы вôйны Испаніи зъ повстанцями кубаньскими. Декотрѣ знову нюхають, що ихъ приклонники політичнѣ скажуть — бо богато сенаторôвъ глядить зô смакомъ на бѣлый дôмъ въ Вашинґтонѣ, котрый не задовго мае упорожнити ся для нового президента.

Испанія зброить ся. Вейлеръ мордуе повстанцѣвъ на Кубѣ. Якъ телеґрамы доносять, мали Кубанцѣ програти колька битвъ и много утратили людей. Въ Мадритѣ не перестають демонструвати противъ Спол. Державъ. Але и въ Америцѣ палять студенты испаньскѣ фаны. Рядъ оденъ и другій зайнявъ становиско взглядомъ себе опозиційно-выжидаюче, якъ то колись п. Романчукъ въ соймѣ.

Корею майже зовсѣмъ запанувала Россія. Японія не хоче мѣшати ся въ тѣ справы бо здае ся, боить ся Россіи.

Англія пожичила Хинчикамъ 16 міліоновъ фунтôвъ штерлінґôвъ на 5 процентъ. Видно, що Хинцѣ еще щось вартѣ, если розумна Англія только міліоновъ пожичае.

Италія вже майже зовсѣмъ збанкрутовала. Войско италійске зостало въ Абиссініи на голову побите. Въ наслѣдокъ того мусѣвъ старый Crispi, президентъ міністрôвъ, зъ цѣлымъ ґабінетомъ пойти въ кутъ, его мѣсце занявъ Rudini.

Якъ звѣсно: Нѣмеччина, Австрія и Италія жиють въ приязни. Одже, якъ змѣркувала Австрія, що въ Италіи зле, выслала свого міністра Голуховского до Берліна, щобъ той тамъ порадивъ ся, чи варта дальше братати ся зъ такимъ банкротомъ. якъ Италія? Посидѣвъ панокъ Голуховскій въ Берлинѣ, попоѣвъ у цѣсаря смачнѣ обѣды, тай поѣхавъ знову до Вѣдня — а зъ Вѣдня поѣхавъ до Берлина амбасадоръ нѣмецкій. Щось зъ того буде. Що? то хиба Богъ знае мысли тыхъ великихъ пановъ!

Въ Австріи выѣхавъ Бадені зъ реформою выборчою. Позволяе ихъ ласка на 5 курію, але самъ способъ выбору полишае соймамъ. Крутить ся бѣдачиско, крутить ся якъ може, щобъ доказати желѣзность свои руки, та якось годѣ. Найлѣпше вывели его въ поле молодо-Чехи. Вôнъ имъ и намѣстника змѣнивъ и по ночахъ лазивъ до простыхъ пословъ, навѣть не шляхтичѣвъ, а они, якъ були въ опозиціи, то такъ и остали.

А въ нашôй Галилеи, що чувати? Ударили Русины въ дзвôнъ вѣчевый и зôбрали ся на раду. И въ Дрогобычи, и въ Самборѣ и въ староміѣскôмъ повѣтѣ и по всѣхъ усюдахъ. — Кажуть кривда намъ. Балакають богато. Та добре, що хоть балакають — тай и то на щось придатне. Алежь бо суть такѣ патріоты въ Галичинѣ, що вже навѣть и не балакають. Чи зганулибысте хто оти? Тажь то наше галицке патріотичне священьство.

НОВИНКИ.

— О. Иванъ Арданъ обнявъ парохію въ Jersey City, N. J.

— Урядники въ Вашинґтонѣ: Если бы Хинчикъ поѣхавъ зъ вôдеи до Хинъ, тамъ оженивъ ся и хтѣвъ вернути зъ жѣнкою назадъ до Америки, не смѣе ся его жѣнки пустити на Американьску землю, а то для того, бо Хинчикъ не може бути горожаниномъ американьскимъ, одже и женити ся не може. Всѣ Хинчики въ Америцѣ — целебсы.

— Близько Mt. Carmel, Pa. на German Town будують нову брехy, котра дасть 1000 людямъ роботу.

— Въ парохіяхъ польскихъ въ Shamokin и Mt. Carmel, заведено комітеты парафіяльнѣ на ладъ нашихъ комітетôвъ. Есть се першій крокъ до полагодженя споровъ межь парохіянами, а священниками.

— Славнѣ люде. Въ New Kensington, Pa. двохъ нашихъ людей выпили въ минувшу недѣлю спірітусу за 2 дол. и 75 цнт. а то длятого, щобы угасити прагнѣне котре достали, выпивши въ суботу два кеґи пива въ двійку. Гасили прагнѣне и лѣчили бôль головы спірітусомъ. Ганьба тымъ людямъ, котрѣ такій встыдъ наносять свому народови. Честнѣ тамошнѣ люде повиннѣ постарати ся, щобы такихъ піяницъ прогнано зъ вôдтамъ.

— Въ New Kensington, Pa., убивъ тренъ одного фаермана. Бувъ се дуже честный и любленый чоловѣкъ, протое полишивъ по собѣ жаль у всѣхъ знакомыхъ. Полишивъ жену и 6 малыхъ незаосмотреныхъ дѣточокъ.

— Портієръ желѣзничого трену въ Л. Турінґіи. есть заразомъ и орґаністою, при тамошнôмъ костелѣ. Пôдчасъ святъ Рождества Христового, мавъ дуже богато до роботы въ ночи, и тому на Службѣ Божой пôдчасъ проповѣди, заснувъ собѣ сномъ блаженныхъ за орґа-

---

„Гурра! нашъ жидокъ, каже Іосифъ вôнъ вышпекулюе Тырольця..“

И вышпекулювавъ! За три доляры продавъ намъ старый Waffenrock егерôвъ якоюсь австрійского емигранта и великаньскій капелюхъ выглядаючій на капелюхъ Ойцувъ Змартвыхстаньцувъ. Закупивши тѣ псевдотырольскѣ утензилія и обляявши совѣсно по звычаю въ поблизкôмъ шинку, верталисьмо до нашого BURGHOTEL'у. Іосифъ зъ вафенрокомъ и капелюхомъ пôдъ пахою, чувствовавъ вже въ собѣ тырольску натуру, бо почавъ на улицѣ дерти ся: „Ich bin ein Iaegersmann Halo!“

„Keep your mouth will you, you rascals“, закричавъ надъ нашими ушами великаньскій полисманъ и свиснувъ намъ палкою пôдъ носомъ.

Утихла тырольска мельодія и сконьфундованѣ тырольцѣ тихонько сунулись своею дорогою.

Вернулисьмо до готелю, где добротлива жѣнка грубого Нѣмця взяла ся до скомплетованя тырольскои гардеробы Іосифа. Пообтинала штаники Іосифа вызше колѣнъ и пожичила ему пару зеленыхъ поньчохъ, котрѣ гдесь на памятку тримала яко взôръ доброты deutscher Strickwolle. Поньчохи були для тоненькихъ литокъ Юзка за широкѣ, но пообвивавши въ плате натягнулисьмо ему тѣ поньчохи, а Юзко дуже гордо ступавъ на своихъ выпханыхъ педалахъ. Кромѣ того попришивала наша Нѣмка на егерскій вафенрокъ и змартвыхвстаньскій капелюхъ множество зеленыхъ бандъ такъ, що нашъ Юзко ... цѣлый вôдъ стôпъ до головы не только якъ Тыролецъ, але якъ правдивый зеленецъ, то не дивъ якъ показавъ ся на улици, хлопаки американьскѣ тьмою за нимъ летѣли и кричали:

„LOOK AT THIS GREENHORN!“

Вже якось два мѣсяцѣ ходивъ нашъ Юзко по сальонахъ, гравъ на цитрѣ и спѣвавъ тырольскѣ пѣсни, коли одного вечера каже до мене:

„Если не маешь що лѣпшого нынѣ вечеръ робити, то ходи зô мною, а побачишь якъ я роботаю“.

„Добре, кажу, ходѣмъ“.

Перейшлисьмо колька шинкôвъ, мôй Юзко грае и спѣвае якъ рожденный Тыролецъ, Нѣмцѣ бють браво, сыплють ему десятки и кводры, и фундують пиво, що минута. Врештѣ заходимо до одного шинку, памятаю еще днесь, було то пôдъ числомъ 9 Christic Street. По правôй сторонѣ шинквасъ, по лѣвôй фортепянъ, на котрôмъ выгрывае молода дѣвчина die Wacht am Rein.

„Позвольте менѣ заграти и заспѣвати“, пытае Юзко властителя сальону.

„Дуже охотно“ каже Нѣмецъ, я самъ дуже люблю музику.

Юзко сѣдае, вправными пальцями ударяе по струнахъ и прекраснымъ баритономъ заспѣвавъ: „Hoch am Dachstein droben...“

Нѣмецъ приближае ся, спѣвае разомъ, ставляе вино и закуску и пакуе Юзкови цѣлого доляра въ руку.

„Останьтесь, каже цѣлый вечеръ у мене, а не пожалуете“.

„Охотно, каже Юзко, всунувши доляра въ кишеню своихъ обтятыхъ ногавицъ. И далѣй сыпле якъ зъ рукава нѣмецкѣ пѣсни. Нѣмецъ розплломененый радостію, вливае въ насъ вино, пиво, горѣвку безъ числа и мѣры. Вже и менѣ завернуло въ головѣ.

„Юзку, кажу, знаешь що, заграй но що нашого, та заспѣваемо разомъ — що тамъ Нѣмецъ знае, скажемо ему, що то зъ италіаньскои оперы“,

Юзкови въ то и грай, далѣй начинае, а я вторую:

„У нашои попадѣ, попадѣ, попадѣ
Три кутасы за задѣ, на задѣ — е.“

„А то що?“ крикнулисьмо оба разомъ и скочили якъ опаренѣ варомъ.

Дѣвчина при фортепянѣ спѣвае далѣй:

„Добре зъ нею гуляти
Е ся за що тримати!“

Tableau! Въ двохъ скокахъ булисьмо уже при фортепянѣ, оденъ схвативъ дѣвчину за одну руку, другій тягне за другу.

„Ты наша дѣвчина, ты своя, а зъ вôдки, а якимъ чудомъ зайшла до нѣмецкои кнайпы?“

Дѣвчина мала усмѣхъ на червеныхъ усточкахъ, а слезы въ очахъ — чекайте, каже, оповѣмъ все. Я вже три роки въ Америцѣ, родичѣ менѣ умерли колимъ мала лѣтъ 14, а братъ мôй, котрый выемигрувавъ до Америки, спровадивъ мене до того краю, а було намъ добре обоимъ въ купѣ; братъ добре заробляв, посылавъ мене въ Америцѣ до школы и казавъ учити ся на фортепянѣ, но але вже таке мое щасте! Два мѣсяцѣ тому якъ померъ, а що було робити, треба якось на жите заробити, та и стала я ту въ тôмъ сальонѣ на службу, въ день працюю въ кухни, а вечеромъ граю на фортепянѣ, така моя угода“.

Вôдъ того дня Юзко що вечеръ заходивъ пôдъ число 9 Christic Street, а за пôвъ року, коли заощадивъ собѣ трохи гроша оженивъ ся зъ красивою фортепянѣсткою.

Днесь вже не потребуе грати на цитрѣ и удавати Тырольця, днесь мае свою хату въ одномъ зъ великихъ мѣстъ портовыхъ американьскихъ, а въ парльорѣ у него висить въ великомъ почтеню егерскій вафенрокъ, змартвыхстаньскій капелюхъ и пара зеленыхъ паньчохъ.

Два разы до року на Рôздво и Великодни свята приѣжджаю до него, а колышучи наймолодшого сына спѣваю пôдъ носомъ:

„У нашои попадѣ...“

Хороша жѣнка Юзка грозить менѣ пальцемъ.

Бузько.

нами. Коли по скôнченой проповѣди; збуджено его щобы гравъ на органахъ, розоспаный портіеръ почавъ на цѣле горло кричати звычайную формулку: ...ренъ до.... Allaboard!"

— Въ Freeland, Pa. Кароль Душекъ, Словакъ, котрый занимавъ ся высылкою грошей до краю, и бувъ головнымъ менажеромъ компанійного руско-словацкого стору, зôставъ арештованый за спроневѣрене. — Около 20.000 доляровъ зложеныхъ у него пропало въ его кишенѣ. Въ середу дня 18. с. м. вôдбувъ ся шерифъ селъ (ліцитація) стору компанічного, записаного на имя Душека.

— Вылывы воды во вхôдныхъ станахъ въ околицяхъ Boston-у и Hartford-у, наробили величезнй шкоды, котрй числять надъ 2 міліоны доляровъ. Вылывъ воды не лишень принѣсъ страты матеріяльнй, але ставъ ся причиною розличныхъ слабостей, якъ катару, хоробъ горла, кôръ и другй, на котрй захоровало надъ 500 людей.

— Пять робôтникôвъ, працюючихъ въ копальни Standard Oil, въ мѣстѣ Bayonne, зварило ся въ кипячôй смолѣ. Газеты пишуть, що тое стало ся припадково, однакъ треба памятати о тôмъ, що зарядъ кождои майже компаніи не старае ся о средства охороны вôдъ нещастя своихъ робôтникôвъ, лишень судьбу ихъ лишае на провидѣніе Боже, и одинокою цѣлею властителѣвъ компаніи есть наповнити свои кешенѣ долярами. Протое житє робôтника не мае забезпечнои охороны и выпадки смерти суть на порядку дневнôмъ. А що робить рядъ? Дивить ся на се все черезъ пальцѣ, божь долярь є всемогущимъ богомъ въ цѣлôмъ свѣтѣ, а можнй сего „міра" всюда и всегда мають справедливость.

— Въ мѣстѣ Hollidaysburg, дванайцять лѣтна дѣвчинка Алтоона, отруда своего вуйка, а свою бабку и двохъ кревныхъ привела до тяжкои слабости. Вкладала она до кавы, котру родина пила, отрую на щуры. Мала зброднярка дѣлала се зъ цѣлою свѣдостію того що робить. — Судъ повѣтовый взявъ ю въ свою опѣку.

— Въ Rock Island, 21 лѣтна Анна Андерсонъ, скôнчивши вызшу школу гандльову, достала посаду бухгальтера въ головнôмъ банку стейту Iowa. Теперъ же при змѣнѣ цѣлого персоналу урядничого, панна Андерсонъ, за-для своихъ здôбностей зôстала именована головнымъ першимъ касіеромъ того банку. Панна Андерсонъ дае найлучшій примѣръ, що невѣста не стоить низше вôдъ мужчины и що она потрафить выповняти всю таку роботу якъ и мужчина.

— Загадка природы. Професоръ ческого університету д-ръ Майдль въ Празѣ выконавъ передъ колькома тыжнями въ тамошнôй клініцѣ сензаційну операцію. Девятнапять-лѣтный ученикъ школы реальнои въ Бернѣ моравскôмъ терпѣвъ вôдъ дитинячихъ лѣтъ на опухлину въ животѣ. Вôдъ вмагавъ ся все больше, такъ що вконци хлопець мусѣвъ поддати ся операціи. При операціи знайдено въ животѣ скорчене тѣло дитины, вправдѣ безъ головы, але зъ досыть розвитыми нижными частями тѣла и цѣле вкрыте волосемъ. Мае то бути тѣло близнюка, яке не могло розвинутись въ утробѣ матери и вросло въ тѣло рожденного дитяти. По докладнôмъ очищеню знайденого организму показало ся, що сей ембріонъ бувъ женьского роду и мавъ около пять мѣсяцѣвъ. Его кости можна зовсѣмъ выразно намацати крôзь делікатну шкôрку и тѣло. Загадочне се зъявище природы, професоръ докладно запрепарувавъ.

— Дня 7-го с. м. булисьмо въ гостинѣ у ч. кума М. Тылявского, де забавилисьмо ся до пôзнои ночи. Причина нашои радости була мала дѣвчина, котра отримала имя Марія. Кумами були С. Евусякъ и жена Кост. Кобана. Дай Боже щобы добра патріотка Руска зъ неи выросла.

Кумъ зъ Олифанту.

— Панъ Иванъ Сваля, Русинъ зъ Олифанту, постановивъ собѣ ще передъ святами Великодными зарядити новый готель. Мае бути великій и окрасомъ нашои части мѣста — увидимо.

— Blue-Ridge 9-го марта. Велике нещасте постигло нещасного нашого Русина Миколая Пыша. Коли жѣнка вышла зъ хаты дитина за той часъ хотѣла закурити файку (люльку) а знайшовши сѣрники запалила на собѣ одѣжь. Закимъ мати повернула, знайшла въ страшный способъ умераючу дитину. Хто може собѣ представити жаль родичей?! То повинно бути пересторогою для всѣхъ матерей, щобы дѣтей самыхъ въ хатѣ не лишали.

— Въ Бостонѣ згорѣла фабрика байсциклѣвъ. Шкода выносить понадъ $125.000.

— Въ Mt. Carmel, Pa. закладае ся друга парохія польска. Въ тôмъ же мѣсточку дôставъ помѣшаня змыслôвъ Русинъ Данько Серафинъ. Нещасливого вôдвезено до дому божевôльныхъ въ Dauville, Pa.

— Зима въ Пенсильваніи такъ, якбы доперва почалась. Снѣгъ впавъ по шию Американцѣ тѣшать ся. Цѣлыми ночами не злазять зъ санокъ. Божь то перша санна сего року.

— Польскй часописи нотують вѣсть, що православный протоерей А. Товтъ мае незадовго выдавати въ Wilkes Barre газету руску (? въ цѣли ширеня православія помѣжь уніятами въ Америцѣ. Чи се качка газетярска чи правда, покаже будучность.

— Справедливость американьска. — Одна богата и дуже красна панна застрѣлила для забавки (?) малого нігра. Судъ засудивъ еи на 50 дол. кары и на 3 годины арешту. Батько еи 50 дол. заразъ заплативъ, а панну вôдвезли повозомъ до арешту де она въ парльорѣ въ товариствѣ свои родины дуже приємно три годины забавилась.

— Русины въ Mt. Carmel заложили компанічный сторъ. — Боже помагай!

— По цѣлôй Америцѣ трублять, що будучимъ президентомъ Спол. Державъ буде Mc. Kinley. Але то ще на певно не знати. Найбôльше розбиваютъ ся за нимъ въ стейтѣ Ohio и Kansas.

— Въ Hasleton, Pa. лучило ся сими днями нещасте. Котелъ тягаровой машины компаніи Delaware, Susquehanna & Shuylkill пукъ и на мѣсци зôстало 4 особы убитыхъ.

— Въ Mt. Carmel, Pa. дорозѣ до Centralia пôдкопали майны такъ далеко, що поблизькй домы вже два зваалились ся. Есть небеспечность, що и другй домы завалять ся.

Справы робôтничй.

— Въ Чікаґо застрейкували всѣ члены кравецкихъ робôтничихъ товариствъ, зъ той причины, щобъ своимъ товаришамъ, котрй були занятй краянемъ, и вже больше, якъ двѣ недѣли стрейкували, прійти въ помôчь. Обраховують около 7500 стрейкуючихъ кравцѣвъ. Въ наслѣдокъ того страйку остало безъ роботы близько 30.000 мущинъ, жѣнокъ, хлопцѣвъ и дѣвчатъ, котрй були въ фабрикахъ кравецкихъ занятй.

Стрейкуючй кравцѣ въ Балтіморе зробили параду походомъ по тыхъ улицяхъ, де переважно мешкають фабриканти и мають свои склады. Однакъ той походъ не вызвавъ такъ, якъ проводники робôтникôвъ сподѣвали ся. Зъ 7000 стрейкуючихъ явилось ледви около 2 тысячки. Около 10 год. рано зôбрали ся робôтники въ „Harugari Halle", и вырушили попередъ домы фабрикантôвъ. Вôдтакъ вернули до галѣ, де мали вôдбути ся зборы. Въ цѣлôмъ дальшôмъ походѣ по мѣстѣ заховались робôтники дуже тактовно. Спокôй, ладъ и порядокъ панувавъ, якъ найбôльшій. Тымъ способомъ показали робôтники, що они вже зрѣлй зовсѣмъ серіозно упоминатись о свои права.

Вже три тыжнѣ проминуло вôдъ часу початку стрейку, а обѣ стороны завзято не уступають вôдъ своихъ жаданъ. — Если робôтники вытревають терпеливо на своихъ позиціяхъ, выборять певно належнй собѣ права.

— New Kensington, Pa. Ч. Алексей Костикъ пише: У насъ робота иде незгôрше, однакъ богато народа глядае роботы. Питсбурска компанія мае выставити ту фабрику, въ котрôй знайде роботу 500 людей.

— South Bethlehem, Pa. Ч. Іоанъ Коцуръ доносить: Робота во всѣхъ фабрикахъ иде досыть добре, роботу легко достати, однакъ тая робота не кождому ся подобае, бо есть дуже тяжка, а платня за ню не велика. — Нашй люде найбôльше робять въ Rolling Mill. Третій вже рôкъ якъ тй, котрй роблять вôдъ „тоны", зле заробляють, бо на новыхъ машинахъ въ 24 годинахъ выробить 400 до 500 тонъ желѣза. При уживаню старои системы машинъ, вырабляно въ 24 годинахъ 1000 тонъ желѣза, а навѣть и бôльше.

— Grassy, Pa., Ч. Семанъ Евусякъ доносить: Недавно тому робота шила добре, та и люде могли где-що заробити. Теперь такъ въ нашôй мѣсцевости, якъ и въ поблизкихъ брехахъ робить ся лишень по пôвъ часу. Може дасть Богъ що робота поправить ся.

ДЕ-ЩО ЦѢКАВОГО.

ТЕЛЕФОНЪ.

Прошу Васъ будьте ласкави вôдповѣсти менѣ, яка то есть вѣра: „Hungarian Church"? Я маю способность пôзнати богато церквей — но до сего часу я такои незнаю. Кумъ Даніилъ казали менѣ, що то есть мадярска, бо коли ще минувшого року бывали въ Скрентонъ — бо тогды тамъ добре робило — то они мали щасте одну зъ такимъ написомъ видѣти и бачили, що тамъ мадяре ходили. Со прошу Васъ выяснѣть намъ тую справу.

Г. САВКО.

Въ що богатй поодинокй стейты?

Alabama — въ выробъ бавовны.

Arkansas — въ найлѣпшй яблока и сѣно.

Arizona — друга зъ ряду въ срѣбло.

California — перша въ овочѣ, ячмѣнь, золото и вôвцѣ.

Colorado — перше въ срѣбло.

Connecticut —

Delaware — найлѣпшй брескви́нѣ.

Dakota — мае найлѣпшу пшеницю.

Florida — трета зъ ряду въ цукоръ и „malasses".

Georgia — друга въ солодкй бандурки.

Indiana — друга въ рижь.

Illinois — перше въ овесъ, мясо, дерево, пиво и число желѣзницъ.

Idaho — шесте въ золото и срѣбло.

Kansas — пятый въ кукурузу и рижь.

Kentucky — першій въ тютюнъ и конѣ.

Loriniana — перша въ цукоръ и „molasses".

Maine — першій въ ґраніть, дерево и рыбы.

Maryland — четвертый въ вугле.

Massachusetts—першій въ бавовну и вовняныхъ выробôвъ.

Michigan — першій въ мѣдь, дерево и сôль.

Minnesota — четверта въ ячмѣнь и рижь.

Missouri — мае найбôльше и найлѣпшихъ мулôвъ.

Montana — пята зъ ряду богата въ срѣбло и золото.

New Mexico — мае найлѣпшй пасовиска.

Nebraska — мае добрый рижь, овесъ, ячмѣнь и вôскъ.

New Hampshire — трете зъ ряду въ выробѣ вовняныхъ рѣчей.

New Jersey — вытворюе найбôльше цинку и єдвабу.

New York — першій въ промыслъ, мыло, хмѣль, сѣно, картофлѣ и молоко.

North Carolina — мае найбôльше смолы.

Ohio — перше въ господарскй знаряды и вовну.

Pennsylvania — перша въ рижь, желѣзо, оцетъ, олѣй и вугле.

Rhode Island — найбôльше цвите промыслъ въ порôвнаню зъ другими стейтами.

Tenerxee — другій въ „пінесы."

Texas — першій въ вовну.

Utoh — трете въ срѣбло.

Vermont — четверте въ мѣдь.

Virginia — перша въ „пінесы".

West Virginia — пята въ соль и вугле.

Wisconsin — другій въ хмѣль.

ВСЯЧИНА.

Якъ можна пôзнати по волосю доброту жѣнки?

Одинъ досвѣдченый написавъ бувъ, що жѣнка зъ темнымъ волосемъ есть вѣрна и вôддана мужеви.

Бѣлява дуже радо залюблюе ся.

Жѣнка зъ темно-червонымъ волосемъ есть люба и пріємна.

Чорне волосе свѣдчить о прудкости и сентиментальности.

Зъ блѣдо-червонымъ волосемъ жѣнка — есть нервова.

Чи то всьо правда, моглибъ о тôмъ намъ оповѣсти лишь жонатй.

— Въ роцѣ 1867 спродала Россія Аляску Сполуч. Державамъ за суму 7 міліонôвъ дол. (17.500.000 зр. а. в.)

Улицѣ Прескотъ, головного мѣста Арізоны, выбрукованй золотомъ. Брилы каменя представляють вартôсть $4 въ золотѣ а 20 центôвъ въ срѣблѣ. Еслибъ мѣсто находилось коли въ великихъ клопотахъ фінансовыхъ, то моглобъ выплатити своихъ вѣрителѣвъ плястрами каменя, що ними выбрукузано улицѣ.

Коли чоловѣкъ въ дни найсильнѣйшій?

На то пытане вôдповѣвбы не одень, що заразъ по встаню зъ ложка мае чоловѣкъ найбôльшу силу, коли добре выспавъ ся. Однакъ такъ не есть. Докладнй дослѣды за помочію дінамометра т. е. приряды, котрымъ мѣряе ся силу, доказали противно, що зъ рана зô сну вставаня, чоловѣкъ есть найслабшій. мушкулы его тогды могуть робити найменьшу роботу. Сила прибувае доперва по добрôмъ снѣданю такъ, що по обѣдѣ чуе ся чоловѣкъ въ найбôльшôй своѣй силѣ. Вôдтакъ въ колькохъ годинахъ пôзнѣйше опускають его силы, пôдъ вечѣръ прибувають на ново, щобъ спадати поволи ажь до рана. Значить ся, чоловѣкъ пôдчасъ сну найслабшій. Найбôльшими ворогами силы мушкулярнои въ чоловѣка суть лѣнивство, або надмѣрне напружене. — Не знати, котрого зъ тыхъ ворогôвъ мають Русины выстерѣгати ся.

— Цѣкаве. — Въ хинськôмъ царствѣ есть обычай що на весну самъ цѣсарь, надѣвши хлопску одежу, ходить за плугомъ, той день есть великимъ празникомъ въ цѣлôмъ краю. — Народъ сходить ся зô всѣхъ сторонъ до Пекина, (головне мѣсто Хинъ) и приглядае ся, якъ цѣсарь оре спѣваючи пѣсни пôдъ той часъ въ честь рôльництва. Потôмъ берутъ міністры, князѣ и всѣ вельможи за чепѣги и кождый зъ нихъ кладе колька скибъ. Вѣсть о тôмъ розходить ся по всѣмъ царствѣ и всѣ орачѣ радують ся, що ихъ станъ въ такъ великой почести.

Майнеръ нероба.

Написавъ С. С-ко.

(Конецъ).

Иванъ собѣ вже не давъ
Того повторити,
Та спѣшивъ ся, щобъ чимъ скорше,
Хробака залити.

Принѣсъ Иванъ смердячои,
Поставивъ на столѣ,
А кумъ его вже кричить:
Слись принѣсъ, то налѣй.

Якъ выпили вже тую,
Пошли по третую,
А такъ дальше здаеть ся,
Що и четвертую.

Надôйшовъ вже и вечѣръ.
Вертають зъ роботы.
А піяки, ажь теперь вже
Набрали охоты.

Пють, кричать и танцюють,
Ажь стѣны трясуть ся —
А ту газда входить въ хату:
Що се? звѣдуеть ся.

Пяни заразъ и до него
Зъ фляшкою надходять;
Наливають до келишка,
Напити ся просять.

Давъ ся газда на одну
Якось намовити.
Бôльше, каже, щобъ золота—
То не буду пити.

Потôмъ просивъ піякôвъ,
Щобъ розôйшлись зъ хаты,
Бо вôнъ хоче зъ бордниками
Теперь вечеряти.

Но піяки упросились
Еще на мінуту.
Та принесли ще кекъ пива
На лѣпшу охоту.

При тôмъ кеку стала теперь
Добра суперечка,
Иванъ поймавъ склянку въ руки,
Вдаривъ кума Фецка.

Побачивши тое газда
Кричить: маршь ми зъ хаты,
А нѣ то дамъ таки заразъ
Поліціѣ знати.

Та не треба давать знати.
Поліція чула —
Якая тамъ чрезъ увесь день
Комедія була.

Надоспѣли полісмены.
Взяли „пановъ" въ руки,
Та повели до арешту —
На тяжкіи муки.

Пробудивъ ся Иванъ рано,
Кричить: гей газдыня,
Ану встаньте подивѣть ся:
Котра тамъ година?

Та газдынѣ и не чути.
Иванъ хоче встати.
Не въ силѣ вôнъ бѣдолаха
На ноги пôднятись.

Та ще гôрше розлютивъ ся
Иванъ на газдыню,
Що зле ему постелила,
Не дала перину.

Пробудивъ ся и нашъ Василь
Отъ такъ и я брате!
Годѣ менѣ свои кости
Изъ землѣ пôдняти.

Не стямились бѣдолахи,
Що гôрка година,
Ажь ту ключникъ рипнувъ дверми,
Задзвонивъ ключима.

Пять доляровъ поплатили
За нôчлѣгъ въ лакопѣ.
Та до дому ще принесли
Звѣрятокъ по копѣ.

Поплатили пять доляровъ,
Ганьбы ся наѣли,
А въ додатку піячиска
Роботу стратили.

Заплатили за „Свободу":

Андрей Климковскій	$1.00
Петро Чанга	25
Томко Дубець	50
Мойсей Воргачь	1.00
Матій Кобулка	1.00
Теофіль Вильчацкій	50
Кондратъ Селевачь	2.00
Петро Степень	2.00
Стефанъ Поєна	2.00
Гаврилъ Дзядикъ	2.00
Романъ Панько	1.00
Илько Вильчацкій	1.00
Емиль Ковальчикъ	1.00
Климъ Ющакъ	1.00
Алексей Костикъ	1.00
Василь Чесля	1.00
Иларій Лешко	50
Осифъ Пейко (старшій)	50
Теодоръ Воргачь	1.00
Іосифъ Курцъ	1.00
Вcч. о. І. Ппньскій, Галич.	32. (5. зл.р.)
Н. Н. зъ Галичины	99 цнт. (2.50)

Скринка листова Редакціи и Администраціи.

Ч. п. М. Хомикъ Jeanesville, Pa. — „Свобода" высылае вамъ правильно. Еслисте котри числа не пôлучили, то мусѣвъ хто другій за васъ зъ почты перебрати. — Пренумерата записана.

Н. Н. въ Галичинѣ. — Просить ся Н. Н. котрый приславъ до Редакціи „Свободы" 2 зр. а. в. (99 ц. америк.) яко пренумерату, щобы бувъ ласкавъ подати свое имя и назвиско, ... на рецеписѣ не було подане жадне ...

Всч. И. Гл. въ Бук. Галич. — 5 ... получено. „Свобода" вôдъ 1 ч. ... высылае ся.

Вп. Д-ръ А. Чай. въ Бер. — Вже ... листы выслано, два рекоменд. одинъ звыклый. Чи не дôстали ся они въ некомпетентни руки?

Оголошене.

Я низше пôдписаный глядаю Марію Перокъ (Pierog? Pierok? Пирôгъ?) походяча зъ села Липникъ, повѣтъ Горлицѣ, въ Галичинѣ, котра приѣхала до Америки въ 1895 р. — Теперь мае ся знаходити межи Русинами въ Пенсильваніи, походячими зъ села Роздѣле въ Галичинѣ. Одинъ зъ нихъ мае называти ся Теплякъ (Cieplak). — Прошу протое всѣхъ чест. Русинôвъ, если-бы который зъ нихъ знавъ о мѣсцу перебуваня вызше вспомнутои Маріи Перокъ, щобы бувъ ласкавъ подати пôдписаному єѣ адресу.

BŁAŻEJ BIENIEK
3047 California st.
MINNEAPOLIS, Mi...

САМЪ СОБѢ ВИНЕНЪ.

Д-ра Ивана Франка.

I.

Выставленый на публичну продажь грунтъ пôдъ ч 29. власнôсть Миколы Проця, вартости 150 зр. вразъ зô всѣми господарскими забудованями (ихъ було всего одна хата и стаенка на одну корову, все разомъ пôдъ одным покрытемъ зъ давно прогнилыхъ драниць) для заспокоеня належитости Мортка Шиндера въ сумѣ 40 риньскихъ. Хто дасть больше?"

Цѣлу тоту довгу хрію прокричавъ хриплымъ голосомъ возьный судовый, що заразомъ новнивъ службу ліцитатора. За тыми словами вôнъ прогримавъ кôлька разôвъ молоткомъ о дошку поставлену на колодѣ, що заступала мѣсце урядового стола.

— Хто дасть бôльше? — повторивъ вôнъ. — Сума выкликана 40 риньскихъ!

Довкола стояло кôлька мужôвъ у нужденныхъ сѣракахъ и соломяныхъ капелюхахъ, а также два-три пейсати, брудни жиды. Вони гуторили помѣжь собою, обзирали ся по подвôрю, на котрôмъ вôдбувала ся тота подѣя, але на оклыкъ возьного нѣхто не вôдповѣдавъ.

А на боцѣ, коло розваленого плота сидѣвъ на колодѣ самъ Микола Проць, высокій, може тридцятипятилѣтній чоловѣкъ, худый якъ скѣпа, зъ лякомъ позираючи на чужихъ людей передъ хатою. А побôчь него стояла єго жѣнка зъ меншою дитиною на рукахъ, и запаскою обтирала сльозы.

— Хто дасть бôльше? — клыкавъ возьній, обзираючись. На те приступивъ до него жидъ — самъ таки Мортко Шіндеръ, и лѣвою рукою дôткнувши ярмурки на своєи головѣ, сказавъ:

— Ни, по що, прошу пана, давати бôльше? Я дамъ сорокъ.

— Мортко Шіндеръ дае сорокъ: хто дасть бôльше? За першимъ разомъ! — кликавъ возьній.

Нѣхто не обзывавъ ся.

— За другимъ разомъ!...

Усѣ мовчали, чути було тôлько, якъ глухо хлипала Проциха.

— За третѣмъ разомъ!

Голоснй удары молотка о дошку були вôдповѣдею на той оклыкъ. Мортко Шіндеръ за свои 40 риньскихъ ставъ властителемъ грунту и газдôвства, отаксованого на 150 золотыхъ риньскихъ а вартуючого що найменше 200 зол. риньскихъ.

— Ну, ты дурный хлопъ, — обернувъ ся вôнъ до Миколы. — Не казавъ я тобѣ, згоди ся зô мною, вôддай менѣ половину твого грунту? А теперь видишь, я маю цѣлый!

— Богъ тебе покарае за нашу кривду, ты пявко людска! — крикнула заходячи ся вôдъ слезъ Процяха.

— За що мене мае Богъ карати? Що я не по правдѣ робивъ? Тебе саму най Богъ карае, ты паскуднице, ты! Заразъ менѣ забирай ся зъ моего обôйстя!

Процяха живо обтерла слызы и хотѣла ще щось сказати Мортковы, але Процъ махнувъ на ню рукою и сказавъ зломанымъ, глухимъ голосомъ:

— Дай ему спокôй! Що вже теперъ говорити? Нѣчого не врадимо! Богъ насъ покаравъ, бо така его воля... Нехай и такъ буде! Ходѣмъ!

Вôнъ уставъ, узявъ за руку хлопчика и пôшовъ, а за нимъ розливаючи ся слѣзми пôшла и его жѣнка зъ малою дитиною на рукахъ.

— Оттакъ куме, вже знову одного газды не стало въ громадѣ, — говорили мѣжь собою мужики на оборѣ.

— Га, видно якіись допустъ божій на миръ христіяньскій!

— Ей, говорѣть, „допусть божій"! — сказавъ оденъ трохи порядньнѣйше вбраный вôдъ другихъ. — Отъ нарôдъ самъ собѣ виненъ, тай годѣ!

— Ей, куме, куме, — вôдповѣвъ перший, — не говорѣть такъ. Добре то, що васъ Богъ поблагословивъ, бѣды не знаете. А бѣдный то нехай и найпорядньнѣйшій буде, то таки двохъ у одну сорочку наразъ не вбере.

— Те-те-те, — вôдказавъ богатшій, — такожь пуста балаканина. Робити треба бôльше, рукъ прикладати!

— Ой, чижь то, куме, бѣдный не робить, ажь ему неразъ очи зъ головы лѣзуть... Але що то все поможе? Отъ теперъ мы ту стоимо, а хиба знаємо, чи й на насъ котрото завтра не спаде то само, що нинѣ спало на Миколу?

— Таке, таке, — вôдповѣвъ богатшій. — Не бôйте ся, доброму, порядному нѣколи таке не стане ся, а все якомусь ледащо, якъ ось сему Миколѣ! Говорѣть що хочете, а я все свое буду, що вôнъ самъ собѣ виненъ!...

(Дальше буде)

— Припоручаемъ Американьскимъ Русинамъ выдавництво „Библіотеки для рускои молодѣжи, котре выходить въ Коломыи (въ Галичинѣ) пôдъ редакціею Юліяна Насальского. На рôкъ одного только доляра, а выйде за рôкъ 4 велики и грубй книжочки. Хто хоче мати тй книжочки, а цѣкавй они, най напише до Родакціи „Свободы".

Молись, трудись, учись, до СОЮЗА запишись, до читальнѣ ходи, Бога въ сердцю май, ближнього люби, церковь посѣщай, Свободу читай, Русь святу люби, доброму научай ся, грошей не марнуй, въ процеса не вдавай ся. Въ льотерію не грайте, тôлько грôшь щадѣть. Братя! намъ треба „Народного Дому", ану скиньтесь по центови. Се не забувайте! . . . . Буде зъ васъ.